

Sygn. akt I ACa 1149/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marzena Miąskiewicz

Sędziowie: SA Edyta Jefimko

SO (del.) Paulina Asłanowicz (spr.)

Protokolant: Karolina Długosz

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Jawnej z siedzibą w S.

przeciwko Związkowi (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 13 kwietnia 2015 r., sygn. akt II C 114/14

oddala apelację.

Edyta Jefimko Marzena Miąskiewicz Paulina Asłanowicz

Sygn. akt I ACa 1149/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 lutego 2014 roku powódka (...) Spółka jawna z siedzibą w S. wniosła o zasądzenie od Związku (...) w W. kwoty 76000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 listopada 2013 roku do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu podała, że była związana z pozwanym umową agencyjną z dnia 29 października 2008 roku, na mocy której zobowiązała się do pośredniczenia w zawieraniu umów licencyjnych na rzecz pozwanego za wynagrodzeniem w formie prowizji. W dniu 9 września 2013 roku przedstawiciel pozwanego złożył oświadczenie o wypowiedzeniu tej umowy w trybie natychmiastowym. Powódka nie uznała skuteczności wypowiedzenia jako niezasadnego, sprzecznego z zasadami współzycia społecznego i przez to bezskutecznego na podstawie art. 5 k.c. W związku z tym wystawiła pozwanemu fakturę za swoje usługi za wrzesień 2013 roku na kwotę 110908,42 zł, liczoną w oparciu o obroty z trzech poprzednich miesięcy. Dochodzona suma stanowi część tej kwoty z uwagi na nieprzedstawienie powódce zestawienia obrotów za wrzesień 2013 roku.

W odpowiedzi na pozew Związek (...) w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadnił, że w dniu 9 września 2013 roku wypowiedział umowę agencyjną z dnia 29 października 2008 roku w trybie natychmiastowym w związku z uzyskaniem informacji, że

powódka w dniu 1 sierpnia 2013 roku, wbrew swoim zobowiązaniom, zawarła umowę ze Stowarzyszeniem (...) z siedzibą w W., prowadzącym działalność konkurencyjną wobec pozwanej. Powódka postąpiła zatem wbrew zasadzie lojalności wyrażonej w art. 760 k.c.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Warszawie w punkcie pierwszym zasądził na rzecz (...) Spółki Jawnej z siedzibą w S. od Związku (...) z siedzibą w W. kwotę 45400,43 zł z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 20 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty. W punkcie drugim w pozostałej części powództwo oddalił, a w punkcie trzecim koszty procesu rozdzielił między stronami proporcjonalnie do wyniku postępowania, stwierdzając, że powódka wygrała sprawę w 60% i pozostawiając ich szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu.

Powyższy wyrok wydany został w oparciu o następujące ustalenia i rozważania prawne:

Związek (...) z siedzibą w W. jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, zajmującą się m.in. pobieraniem wynagrodzeń z tytułu wykorzystywania artystycznych wykonań przez nadawców i innych użytkowników oraz przekazywaniem tak uzyskanych środków na rzecz artystów wykonawców. Podmiot ten działa na podstawie zezwolenia na zbiorowe zarządzanie prawami pokrewnymi, wydanego przez Ministra Kultury w dniu 27 czerwca 2003 roku.

W dniu 29 października 2008 roku (...) Spółka jawna z siedzibą w S. zawarła umowę ze Związkiem (...). Na podstawie tej umowy powódka zobowiązała się za wynagrodzeniem do uruchomienia i prowadzenia w imieniu i na rzecz pozwanej Centrum Operacyjnego numer I. S.. Do podstawowych zadań tego Centrum należało:

- zawieranie umów licencyjnych upoważniających do korzystania z wykonań utworów muzycznych i słowno - muzycznych na polach: publicznego odtwarzania, zwielokrotniania określoną techniką oraz wyświetlania w rozumieniu ustawy Prawo autorskie – do wysokości 5000 zł miesięcznego świadczenia pieniężnego należnego S. od jednej umowy (§ 1 ust. 1 pkt 1 umowy),
- prowadzenie wstępnych negocjacji w sprawie zawierania przez S. umów licencyjnych na polach: publicznego odtwarzania, zwielokrotniania określoną techniką oraz wyświetlania powyżej kwoty 5000 zł miesięcznego świadczenia pieniężnego należnego S. od jednej umowy (§ 1 ust. 1 pkt 2 umowy)
- prowadzenie wstępnych negocjacji z nadawcami niepublicznymi w sprawie zawarcia innych umów licencyjnych (§ 1 ust. 1 pkt 3 umowy).

Związek (...) zobowiązał się do udzielenia pełnomocnictwa osobie wyznaczonej przez powódkę do podpisywania w imieniu pozwanej umów licencyjnych i innych dokumentów w wykonaniu zadań przewidzianych umową (§ 3 ust. 1 umowy). Powódka zobowiązała się przekazywać wszelkie informacje mające znaczenie dla pozwanej oraz przestrzegać jego wskazówek uzasadnionych w dalszych okolicznościach, a także podejmować w zakresie prowadzonych spraw czynności potrzebne do ochrony praw S., w szczególności roszczeń mu przysługujących (§ 5 ust. 2 umowy).

Powódce należało się wynagrodzenie procentowe (prowizja) w wysokości (§ 6 umowy):

- 9% wpływów pozwanej od zawartej przez powódkę umowy z § 1 ust. 1 pkt 1 umowy i umowy wynegocjowanej przez nią z § 1 ust. 1 pkt 2 umowy, powiększone o podatek VAT,
- 4,5 % wpływów pozwanej od umowy wynegocjowanej przez powódkę z § 1 ust. 1 pkt 3 umowy, powiększone o podatek VAT.

Po rozwiązaniu umowy powódce miało przysługiwać świadczenie wyrównawcze, jeżeli w czasie trwania umowy pozyskała nowych licencjobiorców, a pozwany nadal czerpał korzyści z umów z nimi (§ 7 ust. 1 umowy). Świadczenie wyrównawcze przysługiwało przez kolejne 12 miesięcy bezpośrednio po rozwiązaniu umowy, w każdym miesiącu w takiej wysokości, w jakiej powódka otrzymałaby wynagrodzenie procentowe (prowizyjne), gdyby umowa nie została

rozwiązania (§ 7 ust. 2 umowy). Świadczenie wyrównawcze nie przysługiwało, jeżeli pozwany rozwiązał umowę bez zachowania terminów wypowiedzenia na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi powódka (§ 7 ust. 3).

Powódka zobowiązała się do zachowania w poufności posiadanych i nie przeznaczonych przez pozwanego do wiadomości publicznej informacji: technicznych, technologicznych, handlowych oraz organizacyjnych, w szczególności związanych z treścią umów zawieranych przez niego (§ 14 umowy).

Umowa została zawarta na czas nieokreślony (§ 15 ust. 1 umowy). Każda ze stron była uprawniona do wypowiedzenia umowy w całości lub w części na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi druga strona (§ 15 ust. 2 umowy).

W dniu 31 października 2012 roku strony zawarły aneks do umowy z dnia 29 października 2008 roku, w którym ustaliły, że począwszy od listopada 2012 roku w ramach prowadzenia Centrum Operacyjnego numer I. S., pozwany będzie refundować koszt wynajmu jednego z dwóch pomieszczeń wynajmowanych przez powódkę dla celów wykonywania pracy na jego rzecz. Pomieszczenia biurowe mieściły się w K. przy ulicy (...). Powódka zobowiązała się w zamian do nieprowadzenia innej niż związana z wykonywaniem zadań dla pozwanego działalności w obu wynajmowanych pomieszczeniach biurowych pod wskazanym adresem.

Przed sierpniem 2013 roku działalność powódki związana z negocjowaniem i zawieraniem umów na rzecz pozwanego miała miejsce w lokalu przy ul. (...) w K.. Zajmowali się tym pracownicy powódki, m.in. A. O., K. S. i M. J.. Ich pracę koordynowali bezpośredni przełożeni K. F. – pełniący funkcję kierownika do spraw sprzedaży i B. P..

B. P. formalnie był pracownikiem innego podmiotu - (...) S.A., jednakże akcjonariuszami tej spółki byli wspólnicy powódki, którzy wyznaczali mu zadania związane z umowami na rzecz organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, również w interesie Spółki jawnej. B. P. w 2008 roku doprowadził do zawarcia przez powódkę umowy z pozwanym.

W maju - czerwcu 2013 roku B. P. otrzymał polecenie od M. G., aby ustalić możliwość pozyskania innego niż pozwany kontrahenta w zakresie zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi. Po przedstawieniu przez B. P. zebranych informacji M. G. polecił mu nawiązanie kontaktu ze Stowarzyszeniem (...) z siedzibą w W.. Spotkanie M. G. z T. B. reprezentującym to Stowarzyszenie nastąpiło w czerwcu - lipcu 2013 roku.

W dniu 1 sierpnia 2013 roku powódka zawarła umowę ze Stowarzyszeniem (...), w której zobowiązała się za wynagrodzeniem w formie prowizji do negocjowania i zawierania w imieniu Stowarzyszenia umów upoważniających do korzystania przez nabywcę, bez konieczności ponoszenia dodatkowych opłat, z publicznego odtwarzania utworów muzycznych, słowno - muzycznych i obrazu, oferowanych przez Stowarzyszenie (...) w formie radia internetowego i płyt CD oraz z innych form współpracy z podmiotami fizycznymi i prawnymi oferowanych przez to Stowarzyszenie (§ 1 ust. 1 i 2 pkt 1 umowy). Również w dniu 1 sierpnia 2013 roku Stowarzyszenie upoważniło powódkę do używania swojej nazwy i znaku firmowego w zakresie niezbędnym do realizacji postanowień umowy oraz do negocjowania i zawierania umów w jego imieniu. Do realizacji tych zadań zostali upoważnieni również pracownicy powódki: K. S., W. S., A. O. i E. L..

Po zawarciu przez powódkę umowy ze Stowarzyszeniem (...), w Spółce dokonano zmiany podziału obowiązków pomiędzy szeregowymi pracownikami. Odtąd jedna do dwóch osób miały zajmować się w dalszym ciągu zawieraniem umów na rzecz pozwanego, a pozostałe cztery prowadzić wyłącznie obsługę Stowarzyszenia. Pracownicy otrzymali zalecenia starania się, by pozwany możliwie późno dowiedział się o nowym zakresie działalności.

Informacja o nowym podziale obowiązków została przekazana pracownikom powódki przez K. F. i B. P. na początku sierpnia 2013 roku. Pracownicy działający odtąd na rzecz Stowarzyszenia (...), m.in. A. O., K. S. i M. J., korzystali z pomieszczeń, sprzętu komputerowego, baz danych w takim samym zakresie jak wcześniej w okresie zawierania umów na rzecz pozwanego. Umowy ze Stowarzyszeniem były zawierane w lokalu przy ulicy (...) w K., a pracownicy faktycznie korzystali z dotychczasowych kontaktów i baz danych, w tym przekazanych przez pozwanego, a nie tylko

opracowanych w toku działalności powódki. Jednakże nie zwracali się o zawarcie umów do klientów, z którymi zawarli wcześniej umowy w imieniu pozwanego.

Pracownicy powódki zajmujący się zawieraniem umów na rzecz Stowarzyszenia (...) rozsyłali do potencjalnie zainteresowanych przedsiębiorców z branży hotelarskiej, gastronomicznej i usługowej oferty współpracy z tym Stowarzyszeniem w zakresie wykorzystywania odbiorników radiowych i telewizyjnych oraz odtwarzania muzyki. Działalność organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi była w ofertach przedstawiana jako problem, a one same jako „coraz pazerniej inkasujące opłaty za korzystanie z muzyki w lokalach i wszędzie gdzie tylko można” oraz zachowujące się „w sposób często sprzeczny nie tylko z zasadami współzycia społecznego, ale i z prawem”. Współpracę ze Stowarzyszeniem (...) opisywano jako sposób na uwolnienie się od wszelkich opłat m.in. na rzecz pozwanego. Ofertę przedstawiano jako najkorzystniejsze finansowo i jakościowo rozwiązanie na rynku.

W dniu 9 września 2013 roku Związek (...) wypowiedział umowę z dnia 29 października 2008 roku na podstawie § 15 ust. 2 umowy w trybie natychmiastowym. Powołał się na uzyskane informacje, że powódka zawarła w sierpniu 2013 roku umowę ze Stowarzyszeniem (...), której działalność określił jako konkurencyjną oraz sprzeczną z dobrem i interesem artystów wykonawców reprezentowanych przez niego. Odwołał się do obowiązków powódki wynikających z § 5 ust. 2 umowy, art. 760¹ § 1 k.c. oraz art. 760 k.c. Powódka otrzymała wypowiedzenie umowy w dniu 11 września 2013 roku.

W dniu 11 września 2013 roku powódka wystosowała pismo do pozwanego, w którym wyraziła chęć dalszej współpracy oraz wniosła o anulowanie wypowiedzenia. Wskazała, że nie podjęła żadnych działań na szkodę pozwanego, a nawiązanie kontaktu ze Stowarzyszeniem (...) miało jedynie na celu rozpoznanie środków stosowanych przez ten podmiot, aby móc im przeciwdziałać oraz uzyskanie informacji o konkurencyjności prowadzonych przez niego działań i ich zakresie.

Wynagrodzenie powódki z tytułu umowy z pozwanym wyniosło: za czerwiec 2013 roku 119429,79 zł brutto, za lipiec 2013 roku 129950,01 zł, za sierpień 2013 roku 108920,22 zł. Powódka wystawiła fakturę VAT numer (...) na kwotę 110908,42 zł tytułem sumy kwot z prowizji bieżących za wrzesień 2013 roku, obliczonej na podstawie średniej z poprzednich trzech miesięcy. W dniu 5 grudnia 2013 roku powódka nadała na adres pozwanego wezwanie do zapłaty faktury VAT numer (...) na kwotę 110908,42 zł, wyznaczając termin do dnia 12 grudnia 2013 roku na spełnienie świadczenia.

Rozliczenie wynagrodzenia za wrzesień 2013 roku dotychczas nie nastąpiło. Kwota należnego powódce wynagrodzenia za pierwsze 11 dni września 2013 roku wyniosła 45400,43 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił przede wszystkim na podstawie dowodów z dokumentów, których treść nie była między stronami sporna. Powódka zaprzeczała jedynie posługiwaniu się pieczętkami przez swych pracowników, z których wynikałoby, że działalność na rzecz Stowarzyszenia (...) była prowadzona w dotychczasowym lokalu, jednak zeznania świadków wykazały jednoznacznie, iż miało to miejsce.

Sąd Okręgowy dał także wiarę zeznaniom świadków: A. O., K. S., M. J. i S. B.. Świadkowie ci zeznali spójnie o zmianach w profilu działalności powódki z perspektywy szeregowych pracowników tej Spółki. Ich zeznania znalazły potwierdzenie w dokumentacji w postaci umowy powódki ze Stowarzyszeniem (...) i przesyłanych klientom ofert zawarcia umowy z tym Stowarzyszeniem. Były także zgodne z zeznaniami innych świadków: K. F., B. P. i W. W.. Drobne nieścisłości w zeznaniach świadków nie były istotne. Dotyczyły one dat oraz liczby osób, które od sierpnia 2013 roku zajmowały się w powodowej Spółce obsługą umów z pozwanym.

Sąd I – ej instancji dał wiarę zeznaniom K. F. i B. P.. W zakresie sposobu działania powódki przed i po podpisaniu umowy ze Stowarzyszeniem (...), były one spójne z zeznaniami pozostałych byłych pracowników powódki. Sąd Okręgowy nie zagłębiał się natomiast w szczegóły dotyczące podziału obowiązków, trybu podejmowania decyzji i swobody działania K. F. i B. P. jako osób odpowiedzialnych za pracę szeregowych pracowników spółki. Te zagadnienia były sporne w kontekście zeznań przesłuchanego w charakterze strony M. G.. Nie miały one jednak dla rozstrzygnięcia

istotnego znaczenia, a takowe miała faktyczna działalność powódki, która uległa zmianom po zawarciu umowy ze Stowarzyszeniem (...).

K. F. potwierdziła autentyczność stosowanych przez pracowników powódki pieczętek po zawarciu umowy ze Stowarzyszeniem (...) oraz rozsyłanych potencjalnym kontrahentom informacji. Powódka nie zaprzeczyła tym okolicznościom. Sąd Okręgowy dał wiarę świadkowi i przedłożonym przez pozwanego kopiom dokumentów w tym zakresie.

Zeznania M. G. potwierdzały zasadnicze okoliczności sprawy: zawarcie umowy ze Stowarzyszeniem (...) i podjęcie przez pracowników powódki w lokalu przy ulicy (...) działalności na rzecz tego Stowarzyszenia. W tym zakresie Sąd Okręgowy dał im wiarę. Nie miała natomiast znaczenia dla rozstrzygnięcia okoliczność, że powódka nie odnotowała ponadprzeciętnego obniżenia liczby zawieranych umów na rzecz pozwanego w sierpniu 2013 roku. M. G. potwierdził natomiast autentyczność pisma skierowanego do pozwanego w dniu 11 września 2013 roku, zatem Sąd Okręgowy uznał ten dokument za wiarygodny.

Sąd I – ej instancji dał wiarę również zeznaniom pozostałych świadków: W. W. i T. B.. Ich treść nie budziła wątpliwości, biorąc pod uwagę pozostały zebrany w sprawie materiał dowodowy. Nie doszło do sporu na tle tych zeznań między stronami.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek dowodowy powódki o zobowiązanie pozwanego do przedłożenia wyciągu z ksiąg rachunkowych za okres od września 2013 roku do października 2013 roku oraz o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność należnego powódce wynagrodzenia prowizyjnego za okres od dnia 1 do dnia 11 września 2013 roku oraz od dnia 11 do dnia 30 września 2013 roku. Dowody te były nieprzydatne dla rozstrzygnięcia, bowiem w zakresie wynagrodzenia za okres od dnia 1 do dnia 11 września 2013 roku nie było sporu między stronami, a za okres następujący wynagrodzenie powódce nie przysługiwało.

W oparciu o powyższe ustalenia i dokonaną ocenę materiału dowodowego Sąd Okręgowy uznał, że powództwo było zasadne w części.

Umowy zawarte przez powódkę z pozwanym i Stowarzyszeniem (...) oparte zostały na konstrukcji umowy agencyjnej uregulowanej w Kodeksie cywilnym (art. 758-764⁹ k.c.). Zgodnie z art. 758 § 1 k.c. przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu.

Kwestią sporną w postępowaniu była skuteczność wypowiedzenia umowy łączącej strony oraz jego ewentualne skutki dla nich. W umowie w § 15 ust. 1 umowy przewidziano, że została ona zawarta na czas nieokreślony. Zasadniczo stosownie do art. 764¹ § 1 i 3 k.c. umowa zawarta na czas nieoznaczony może być wypowiedziana na trzy miesiące naprzód w trzecim i następnych latach trwania umowy, a jeżeli umowa nie stanowi inaczej, termin wypowiedzenia upływa z końcem miesiąca kalendarzowego. Terminy te jednak nie znajdują zastosowania w sytuacji przewidzianej w art. 764² § 1 k.c., zgodnie z którym umowa agencyjna, chociażby była zawarta na czas oznaczony, może być wypowiedziana bez zachowania terminów wypowiedzenia z powodu niewykonania obowiązków przez jedną ze stron w całości lub znacznej części, a także w przypadku zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności. Przepis ten z uwagi na swoją funkcję ochronną wobec stron umowy ma charakter bezwzględnie obowiązujący. Nie jest możliwe wyłączenie jego stosowania w drodze czynności prawnej. Skutek wypowiedzenia umowy w tym trybie jest natychmiastowy.

W umowie stron w § 15 ust. 2 zastrzeżono prawo każdej z nich do wypowiedzenia umowy w całości lub części na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi druga strona. Sąd Okręgowy ocenił, że to postanowienie również służy celowi ochrony stron umowy. Pozwala na natychmiastowe zakończenie umowy w sytuacji, kiedy jej kontynuacja jest sprzeczna z interesem jednej ze stron z uwagi na zamierzone działanie drugiej strony. Uznał przy tym Sąd I – ej

instancji, że z uwagi na sposób jego sformułowania, podobieństwo do regulacji z art. 764² § 1 k.c. i cel postanowienia § 15 ust. 2 odnosi ono także skutek natychmiastowy.

Pozwany złożył powódce oświadczenie o wypowiedzeniu, jako przyczynę powołując nawiązaną przez nią współpracę ze Stowarzyszeniem (...). Rozważył zatem Sąd Okręgowy, czy przyczyna ta uzasadniała złożenie wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowym na gruncie umowy lub ustawy.

Na wstępie stwierdził Sąd I – ej instancji, że głównym świadczeniem umownym po stronie powódki było zawieranie i negocjowanie umów na rzecz pozwanego, który zobowiązał się natomiast do wypłaty wynagrodzenia w formie prowizji. Celem nawiązania przez pozwanego stosunku prawnego z powódką było rozszerzenie liczby kontrahentów, korzystających z praw autorskich i pokrewnych na podstawie udzielanych przez niego licencji. Za zbędne uznał Sąd Okręgowy dywagacje, czy pozwany czynił to w interesie własnym, czy twórców, których prawa chronił. W każdym razie, uwzględniając jego status jako organizacji zbiorowego zarządzania, przyjął Sąd I – ej instancji, że interes ten w istocie był tożsamy, gdyż troska o zapewnienie korzystania z praw autorskich i pokrewnych jedynie na podstawie odpowiedniej umowy i za wynagrodzeniem, odpowiadała zarówno interesowi chronionych twórców, jak i celowi działalności pozwanego.

Nawiązanie przez powódkę współpracy ze Stowarzyszeniem (...) godziło natomiast w tak zidentyfikowany cel umowy z pozwanym. Nie można zdaniem Sądu Okręgowego nie dostrzegać okoliczności, że działalność tego Stowarzyszenia ma charakter swoiście konkurencyjny, przeciwstawny wobec pozwanego. Niezgodność interesów tych podmiotów polega na tym, że oferują one tej samej grupie docelowej – przedsiębiorcom z branży usługowej - dostęp do tego samego dobra, tj. możliwości publicznego odtwarzania w ramach prowadzonej działalności utworów muzycznych, chronionych prawami autorskimi i pokrewnymi. Możliwość taka jest w pewnych branżach bardzo istotna i może wpływać na popularność usług danego przedsiębiorcy.

Nawet uwzględniając, iż utwory oferowane przez Stowarzyszenie (...) nie pozostają pod ochroną pozwanego, uznał Sąd Okręgowy, że zachodzi tutaj ewidentna sprzeczność interesów. Skoro bowiem celem zawarcia umowy ze Stowarzyszeniem (...) było uniknięcie obowiązku zapłaty na rzecz pozwanego, to nakłanianie do tego godziło w interes właśnie jego.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie można również pominąć swoistej retoryki w pismach pracowników powoda kierowanych do potencjalnych klientów po związaniu się tej Spółki ze Stowarzyszeniem (...). Pisma te w sposób jednoznaczny negowały działalność pozwanego i innych organizacji zbiorowego zarządzania. Niewątpliwie zatem godziły w jego interesy.

Przypomniał Sąd I – ej instancji, że art. 760 k.c., również o charakterze bezwzględnie obowiązującym, statuuje obowiązek każdej ze stron umowy agencyjnej lojalności wobec drugiej. Z zasady lojalności należy zaś wyprowadzić obowiązek agenta powstrzymywania się od działalności sprzecznej z interesami dającego zlecenie. Nie ma wątpliwości, że oferowanie tego samego dobra tej samej grupie docelowej przez dwa różne podmioty stanowi o sprzeczności ich interesów. Tym bardziej, podjęcie się przez agenta pośrednictwa w zawieraniu umów albo zawierania umów w imieniu dwóch takich podmiotów nigdy nie będzie realizować w pełni interesów obu. Podobnie działanie w interesie jednego z dwóch zleceniodawców obejmujące wypowiedzi kwestionujące systemowo działania drugiego działa na jego niekorzyść.

Zauważył także Sąd Okręgowy, że powódka w § 5 ust. 2 umowy zobowiązała się przekazywać wszelkie informacje mające znaczenie dla pozwanego, a także podejmować w zakresie prowadzonych spraw czynności potrzebne do ochrony jego praw. Tymczasem, nie zawiadomiła, ani nie próbowała uzgodnić z pozwanym podjęcia współpracy ze Stowarzyszeniem (...). O istnieniu tej współpracy pozwany dowiedział się dopiero z własnych źródeł.

Nie umknęło także uwadze Sądu I – ej instancji, że realizując zadanie pozyskiwania klientów na rzecz nowego zleceniodawcy, pracownicy powódki korzystali z baz danych klientów, które udostępniał im pozwany. Jak wynika z materiału dowodowego baza ta obejmowała nie tylko dane kontrahentów pozwanego, z którymi umowy zawarto

za pośrednictwem powódki, lecz także innych kontrahentów, których zdobyli inni agenci. Nie chodziło zatem więc tylko o wykorzystanie danych zebranych przez powódkę do celów niezgodnych z umową, lecz o użycie także innych powierzonych danych, z których opracowaniem powódka nie miała nic wspólnego, w sposób niezgodny z umową. Okoliczność ta pozostaje w jaskrawej sprzeczności z interesem pozwanego. Przypomniawszy Sąd Okręgowy, że w § 14 umowy (...) powódka zobowiązała się do zachowania w poufności posiadanych i nie przeznaczonych przez pozwanego do wiadomości publicznej informacji: technicznych, technologicznych, handlowych oraz organizacyjnych, w szczególności związanych z treścią umów zawieranych przez pozwanego.

Wskazał również Sąd Okręgowy na kontekst działań powódki. Współpracowała ona z pozwanym na przestrzeni kilku lat od 2008 roku. Ich współpraca zaowocowała powierzeniem powódce zadania zorganizowania Centrum Operacyjnego S.. Był to wyraz uznania dla dotychczasowych sukcesów powódki w zawieraniu umów na rzecz tej organizacji, ale również zaufania, że w ramach Centrum Operacyjnego S. możliwe będzie jeszcze efektywniejsze pozyskiwanie przez powódkę kontrahentów. Funkcjonowanie przez powódkę jako Centrum Operacyjne S. podnosiło jej prestiż, ale zarazem jej działania pod tym szyldem miały wpływ na postrzeganie samego pozwanego.

Nadto powódka po nawiązaniu współpracy ze Stowarzyszeniem (...), mimo swojego statusu jako Centrum Operacyjnego S., ograniczyła obowiązki swoich pracowników związane z zawieraniem umów na rzecz pozwanego, przesuując większość pracowników do pracy przy zawieraniu umów na rzecz nowo pozyskanego zleceniodawcy.

Z kolei pozwany na cel prowadzenia Centrum Operacyjnego zobowiązał się refundować część kosztów wynajmu lokalu biurowego w K. przy ulicy (...). Powódka tymczasem dalej prowadziła tam działalność już po nawiązaniu współpracy ze Stowarzyszeniem (...), wykonując swoje zobowiązania wobec obu kontrahentów. Sama ta okoliczność pozostawała jednocześnie w sprzeczności z treścią aneksu z dnia 29 października 2008 roku, który zobowiązywał powódkę do nieprowadzenia innej niż związana z wykonywaniem zadań dla pozwanego działalności w wynajmowanych pod tym adresem pomieszczeniach biurowych.

Podkreślił także Sąd Okręgowy treść i charakter ofert kierowanych przez powódkę do potencjalnych klientów Stowarzyszenia (...). Zawierały one negatywne odniesienia do działalności organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi. W ofertach sugerowano ich pazerność, sprzeczność działań z prawem i zasadami współżycia społecznego. W treści ofert wymieniano nazwę pozwanego. Zawarcie umowy ze Stowarzyszeniem (...) przedstawiano jako metodę uwolnienia się od opłat, m.in. na rzecz Związku (...). Taki sposób działania również godził w interes pozwanego, a z pewnością był on sprzeczny z zasadą lojalności wyrażoną w art. 760 k.c. Szczególnie negatywnie ocenił go Sąd I – ej instancji w kontekście wieloletniej współpracy obu podmiotów i zaufania, którym pozwany darzył powódkę. Było to również działanie sprzeczne z § 5 ust. 2 umowy, nakładającym na powódkę obowiązek podejmowania w zakresie prowadzonych spraw czynności potrzebnych do ochrony praw pozwanego.

Biorąc pod uwagę wymienione okoliczności, zwłaszcza prowadzenie przez powódkę działalności przeciwstawnej wobec pozwanego, zatajenie jej, korzystanie w tym celu z lokalu opłacanego częściowo przez pozwanego i należących do niego baz danych klientów oraz przedstawianie go w negatywnym świetle wobec jego potencjalnych kontrahentów, Sąd Okręgowy ocenił, że działania powódki miały charakter nielojalny wobec pozwanego. Uzasadniały one konkluzję, że miały miejsce nadzwyczajne okoliczności uzasadniające wypowiedzenie umowy ze skutkiem natychmiastowym na podstawie art. 764² § 1 k.c. Działania te uzasadniały również dokonanie wypowiedzenia umowy na podstawie § 15 ust. 2 umowy stron, bowiem stanowiły okoliczności obciążające powódkę.

Sąd I – ej instancji nie uwzględnił zarzutu powódki przypisującego wypowiedzeniu umowy przez pozwanego niezgodność z zasadami współżycia społecznego i idącą za tym bezskuteczność na podstawie art. 5 k.c. Powódka uzasadniła ten zarzut podjęciem przez pozwanego współpracy z Art. (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, której pracownikami stali się dotychczasowi pracownicy powódki. Zarzut ten był zdaniem Sądu Okręgowego chybiony o tyle, że nawiązanie przez pozwanego współpracy z tą Spółką nastąpiło po wypowiedzeniu umowy z powódką na skutek jej wcześniejszych działań. To powódce można przypisać wykonywanie umowy agencji na końcowym etapie współpracy z pozwanym w sposób nieodpowiadający jej celowi społeczno - gospodarczemu oraz zasadom współżycia

społecznego (art. 354 § 1 k.c.). Wypowiedzenie umowy miało mocne podstawy faktyczne w działaniach powódki, które w sposób nieuchronny godziły w dotychczasową współpracę i interesy pozwanego, a podyktowane były zapewne żądzą zysku. To, że ich cel nie zrealizował się, wynika z wadliwych ocen perspektyw działalności powódki na tym nowym jej polu. Nie ma więc znaczenia ile umów powódka zawarła dla kolejnego zleceniodawcy.

Stwierdził dodatkowo Sąd Okręgowy, że nie może się bronić zarzutem z art. 5 k.c. podmiot, którego działania same były sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i dobrymi obyczajami.

W konsekwencji Sąd I – ej instancji uznał, że wypowiedzenie umowy było skuteczne i doprowadziło do jej rozwiązania już w momencie złożenia oświadczenia, czyli zgodnie z art. 61 § 1 k.c. jego dojścia do adresata, a więc dnia 11 września 2013 roku.

Powódka jednoznacznie oświadczyła, że domaga się zapłaty wynagrodzenia, a nie świadczenia wyrównawczego. Zgodnie z art. 761 § 1 k.c. agent może żądać prowizji od umów zawartych w czasie trwania umowy agencyjnej, jeżeli do ich zawarcia doszło w wyniku jego działalności lub jeżeli zostały one zawarte z klientami pozyskanymi przez agenta poprzednio dla umów tego samego rodzaju. W tej sytuacji powódce należy się wynagrodzenie jedynie za okres, w którym umowa agencji obowiązywała, to jest do dnia 11 września 2013 roku. Brak jest w ocenie Sądu I – ej instancji podstaw do przyjęcia, iż wynagrodzenie prowizyjne ma się należeć również po ustaniu umowy stron.

Zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, że umowa stron przewidywała, iż wynagrodzenie będzie należeć się powódce tylko w okresie trwania tego stosunku prawnego. Wynika to w sposób jednoznaczny z § 7 umowy, który wskazywał, że po jej rozwiązaniu agentowi należy się nie wynagrodzenie, lecz świadczenie wyrównawcze. Przesłanki jego uzyskania określono w sposób odpowiadający przepisom prawa. Wskazano również wysokość tego świadczenia na odpowiadającą wynagrodzeniu, które byłoby należne, gdyby umowa nadal obowiązywała. Wobec nieostrego ujęcia przesłanek oznaczenia wysokości świadczenia wyrównawczego w art. 764³ § 1 k.c., Sąd I – ej instancji uznał takie uregulowanie za dopuszczalne. Jednocześnie wyłączono prawo do świadczenia wyrównawczego w przypadku wypowiedzenia umowy z powodu okoliczności objętych odpowiedzialnością agenta, co odpowiada art. 764⁴ pkt 1 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego przyjęte rozwiązanie nie narusza przepisów dotyczących wynagrodzenia należnego agentowi także dlatego, że nie musi ono zawsze mieć charakteru prowizyjnego. Wynika to wprost z art. 758¹ § 1 k.c., który wskazuje na właściwość systemu prowizyjnego, jednak tylko o tyle, o ile w umowie nie zastrzeżono inaczej. Tym bardziej dopuszczalne są modyfikacje systemu prowizyjnego przez choćby ograniczenie jego obowiązywania do okresu związania stron umową. Wszak równie dobrze mogłoby zostać zastrzeżone wynagrodzenie jednorazowe za zawarcie każdej z umów. Podkreślił Sąd Okręgowy, że agent jest chroniony przed niezasadnym wypowiedzeniem umowy. Nadto przepisy kodeksowe o wynagrodzeniu agenta jednoznacznie wskazują, w jakim zakresie nie mogą być stosowane rozwiązania mniej dla niego korzystne (art. 761³ § 3, 761⁴, 761⁵ § 1 i 2 k.c.). Nie wyłączono więc wprowadzenia modelu wynagrodzenia przewidzianego w umowie stron.

Reasumując, stwierdził Sąd Okręgowy, że w świetle umowy stron wynagrodzenie należało się powódce tylko w okresie jej trwania, co było objęte zgodnym zamiarem stron wyrażonym w treści tejże umowy. Nadto odpowiadało to charakterowi zawieranych umów, z których istotnej części świadczenia były pobierane okresowo.

Niezależnie od powyższego stwierdził Sąd I – ej instancji, że uwzględnienie roszczenia w zakresie wynagrodzenia za okres po rozwiązaniu umowy, nawet gdyby w świetle umowy było to możliwe, pozostawałoby w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego i kolidowało z art. 5 k.c. Przemawia za tym ocena zachowania powódki, która w sierpniu 2013 roku podjęła działalność godzącą w interesy pozwanego i mogącą spowodować istotne zmniejszenie jego przychodów, a także rozwiązywanie umów z poszczególnymi licencjobiorcami bądź zaniechanie zawierania przez nich umów na kolejne okresy.

Pozwany nie wypłacił powódce żadnego świadczenia tytułem wynagrodzenia za wrzesień 2013 roku. Nie było przy tym sporu między stronami, że wysokość należnego powódce wynagrodzenia za pierwsze 11 dni września wynosiła

45400,43 zł., którą to kwotę Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powódki. Kwota ta obejmuje podatek VAT, gdyż zasądzone zostało świadczenie należne na podstawie umowy, a nie odszkodowanie za jej niewykonanie.

Niezależnie od stwierdzenia powódki, iż domaga się wynagrodzenia wobec nieskuteczności wypowiedzenia umowy, zauważył jednak Sąd Okręgowy, że świadczenie wyrównawcze nie przysługuje agentowi, wobec którego wypowiedziano umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia (art. 764⁴ § 1 k.c.). Podobny wniosek wyprowadził Sąd I – ej instancji z § 7 ust. 3 pkt 1 umowy. Także więc oparcie roszczenia pozwu o konstrukcję świadczenia wyrównawczego nie prowadziłyby do wydania innego rozstrzygnięcia.

Odsetki ustawowe Sąd Okręgowy zasądził od dnia 20 grudnia 2013 roku. Powódka skierowała do pozwanego wezwanie do zapłaty w dniu 5 grudnia 2013 roku, lecz nie wykazała w jakiej dacie pozwany odebrał wezwanie. Sąd Okręgowy przyjął za zasadne uwzględnienie okresu 14 dni na odebranie wezwania przez pozwanego i ustosunkowanie się do niego, wobec czego zasądził odsetki na podstawie art. 481 § 1 k.c. od dnia kolejnego po ich upływie, to jest od dnia 20 grudnia 2013 roku.

Sąd Okręgowy nie zajmował się okolicznościami związanymi z Art. - (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, których znaczenie podkreślała powódka, a czego nie wymagało rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Badaniu Sądu I – ej instancji podlegał bowiem wyłącznie stosunek prawny między stronami, a zasadność wypowiedzenia analizowana była w kontekście działań powódki wobec pozwanego. Działania osób trzecich nie miały znaczenia w tym zakresie. Ewentualne szkody wyrządzone powódce przez Art. - (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością bądź inne osoby mogą stanowić przedmiot odrębnego postępowania.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy rozstrzygnął, dokonując ich stosunkowego rozdzielenia pomiędzy stronami proporcjonalnie do wyniku sprawy na podstawie art. 100 k.p.c. i pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. przy ustaleniu, że powódka wygrała sprawę w 60%.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka, zaskarżając go w części - w punktach drugim i trzecim i zarzucając mu:

1. że zostało wydane pomimo nierozpoznania przez Sąd istoty sprawy co do części roszczenia za okres od dnia 11 września 2013 roku do dnia 30 września 2013 roku wobec naruszenia art. 761 § 1 k.c. i art. 761³ § 1 k.c. i oddalenia wniosków dowodowych powódki zmierzających do ustalenia wysokości roszczenia za ten okres, a także w związku z naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c., co uniemożliwia kontrolę instancyjną;

2. naruszenia przepisów prawa materialnego tj.

- art. 761 § 1 w związku z art. 761³ § 1 k.c. w związku z § 6 umowy z dnia 29 października 2008 roku oraz art. 761³ § 1 k.c. w związku z § 6 umowy z dnia 29 października 2008 roku przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu, że agent uprawniony jest do prowizji wyłącznie w czasie obowiązywania umowy agencyjnej, a nie prowizji od umów, które zostały zawarte za jego pośrednictwem w okresie obowiązywania umowy;
- art. 65 i 56 k.c. w związku z art. 761 §1 i art. 761³ §1 k.c. przez błędną wykładnię § 7 w związku z § 6 umowy z dnia 29 października 2008 roku, skutkującą uznaniem, że strony na wypadek rozwiązania umowy mogły i przewidziały jedynie możliwość zapłaty świadczenia wyrównawczego, podczas gdy żaden zapis umowny nie wyłącza prawa powódki do otrzymania po rozwiązaniu umowy prowizji od umów zawartych za jej pośrednictwem w czasie jej obowiązywania, co jednocześnie stanowi naruszenie art. 761³ § 1 zdanie drugie oraz art. 353¹ k.c., który wyłącza możliwość takiego ukształtowania stosunku prawnego;

- art. 5 k.c. przez jego zastosowanie i uznanie, że prowizja nie przysługuje ze względu na zachowanie powódki przed rozwiązaniem umowy;
- art. 764² § 1 k.c. w związku z § 15 ust. 2 umowy z dnia 29 października 2008 roku przez uznanie, iż § 15 ust. 2 umowy z dnia 29 października 2008 roku mógł być podstawą rozwiązania umowy z dnia 29 października 2008 roku w trybie natychmiastowym, podczas gdy jest on nieważny, a rozwiązanie mogło nastąpić wyłącznie na podstawie art. 764² § 1 k.c., a także przez uznanie że zachodziły przesłanki wymienione w tym przepisie kodeksu cywilnego;
- art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie, pomimo, iż materiał dowodowy uzasadniał ustalenie, że wypowiedzenie umowy agencyjnej nastąpiło w wyniku zmyśli przedstawicieli pozwanego oraz B. P. i K. F., mającego na celu pozbycie się przez pozwanego pośrednika w postaci powodowej Spółki;

3. naruszenie przepisów postępowania, które miało zasadniczy wpływ na treść orzeczenia tj. art. 217 i 227 k.p.c. przez ich niezastosowanie i oddalenie wniosków dowodowych powódki co do okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia tj. wniosków o przeprowadzenie dowodu z wyciągu z ksiąg rachunkowych, dokumentów oraz opinii biegłego na okoliczność ustalenia wielkości wpływów pozwanego w okresie od dnia 11 września 2013 roku do dnia 30 września 2013 roku od umów zawartych przez powódkę, celem ustalenia wysokości prowizji powódki za ten okres zgodnie z wnioskiem powódki zawartym w pozwie oraz uchylenie pytań do świadków zmierzających do wykazania istnienia zmyśli pracowników powódki z pozwanym;

4. dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, sprzecznych z zebraniem materiałem dowodowym i jego logiczną oceną, w zakresie w jakim Sąd ustalił, że powódka naruszyła zasady lojalności wobec pozwanego, w szczególności, iż M. G. polecił B. P. nawiązanie współpracy ze Stowarzyszeniem (...), a także że doszło do podziału obowiązków pracowników powódki, którzy mieli częściowo wykonywać pracę na rzecz Stowarzyszenia (...), podczas gdy z zeznań świadka T. B. oraz M. G. wynikało, że inicjatywa zawarcia umowy wyszła od B. P., a propozycja współpracy ze Stowarzyszeniem (...) ma być kierowana wyłącznie do podmiotów, które nie wyraziły chęci współpracy z pozwanym, a także zarząd powódki nie wydawał jakichkolwiek poleceń co do podziału pracy zespołu.

W związku z powyższym powódka wniosła o uchylenie wyroku, ewentualnie o jego zmianę w zaskarżonej części i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz dodatkowo kwoty 30599,57 zł wraz z odsetkami od dnia 10 listopada 2013 roku oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Powódka wniosła również o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności odnieść się należało do zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego jako rzutuujących na możliwość oceny prawidłowości zastosowanego prawa materialnego, gdyż właściwie ustalona podstawa faktyczna rozstrzygnięcia należąca do materii procesowej jest niezbędną przesłanką dokonania oceny prawnej rozstrzygnięcia przyjętego w zaskarżonym wyroku.

Sąd II - ej instancji nie podziela zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Owo naruszenie miałoby miejsce wówczas, gdyby z uwagi na braki uzasadnienia orzeczenia nie poddawałoby się ono kontroli instancyjnej. Taka sytuacja nie zachodzi w niniejszej sprawie, a wbrew twierdzeniom apelacji Sąd Okręgowy dokonał nie tylko bardzo szczegółowych ustaleń faktycznych, ale i w sposób wyjątkowo skrupulatny ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Co więcej, zasadnicze okoliczności faktyczne niniejszej sprawy nie były sporne między stronami. Przedstawiona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku analiza prawna roszczenia powódki jest również bardzo wnikliwa. Sąd Okręgowy, uznając roszczenie za słuszne w części, wskazał w sposób bardzo czytelny przyczyny, dla których przyjął, że powódce nie należy się wynagrodzenie prowizyjne za okres po rozwiązaniu umowy z powodu umownego wyłączenia w tym

zakresie i sprzeczności tego żądania z zasadami współżycia społecznego. W ocenie Sądu Apelacyjnego w tym zakresie stanowisko Sądu Okręgowego jest jasne i wyczerpujące. Z tego powodu nie można Sądowi I – ej instancji postawić zarzutu niewskazania w treści uzasadnienia wyroku przyczyn częściowego oddalenia powództwa.

Jeśli natomiast chodzi o zarzut błędnych ustaleń faktycznych, to wadliwość ta wynika z naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. W związku z tym należy zaaprobować utrwalony w orzecznictwie pogląd, że do naruszenia tego przepisu może dojść wówczas, gdy zostanie wykazane uchybienie podstawowym kryteriom oceny, tj. zasadom doświadczenia życiowego, źródłom wiedzy, regułom poprawności logicznej, właściwemu kojarzeniu faktów i prawdopodobieństwu przedstawionej wersji (tak min. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 maja 2005 roku, III CK 314/05, LEX numer 172176). W związku z tym najczęściej tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia oczywistych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona ocena dowodów może być podważona (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 września 2002 roku, II CKN 817/00, OSNC 2000/7- 8/139).

W związku z tym samo ograniczenie się w apelacji do stwierdzenia, że doszło do dokonania błędnych ustaleń faktycznych, warunków powyższych nie spełnia. Nie wskazano bowiem, jakie kryteria oceny naruszył Sąd I – ej instancji i nie wyjaśniono dlaczego zarzucane uchybienie mogło mieć wpływ na ostateczne rozstrzygnięcie. Tylko zaś w takim wypadku zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. mógłby okazać się skuteczny (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 stycznia 2001 roku, IV CKN 970/00, LEX numer 52753 i w wyroku z dnia 06 lipca 2005 roku, III CK 3/05, LEX numer 180925). W związku z tym poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne zasługiwały na podzielenie także przez Sąd Apelacyjny, bez potrzeby ponownego ich przytaczania i poddawania analizie dowodów, które legły u podstaw tych ustaleń.

Jeśli chodzi o zakwestionowane w apelacji ustalenie Sądu Okręgowego, że to M. G. polecił B. P. nawiązanie współpracy ze Stowarzyszeniem (...) z siedzibą w W., a także, że doszło do podziału obowiązków pracowników powódki, to Sąd Okręgowy wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, że za bezprzedmiotowe uznaje wglębiane się w kwestie związane z podziałem obowiązków w powodowej Spółce i tryb podejmowania w niej decyzji, gdyż nie mają one dla rozstrzygnięcia sprawy istotnego znaczenia. Podzielić należy tą ocenę, gdyż okoliczności związane z zainicjowaniem współpracy z tym Stowarzyszeniem i szczegółowym sposobem jego obsługi nie wpływają na prawidłowość istotnych dla sprawy ustaleń, że umowa pomiędzy powódką a Stowarzyszeniem (...) z siedzibą w W. została zawarta i była wykonywana.

W ocenie Sądu Okręgowego nie doszło także do naruszenia prawa materialnego. Odnośnie art. 764² § 1 k.c., to wbrew twierdzeniom apelacji przepis ten był podstawą dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny skuteczności oświadczenia strony pozwanej o wypowiedzeniu umowy, a nie sam zapis § 15 ust. 2 umowy, który uznany został jedynie za podobny i zbieżny z tą normą. Prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, że przesłanką wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym są nadzwyczajne okoliczności, które polegać mogą na rażącym naruszeniu zasady lojalności przewidzianej w art. 760 k.c. Sąd Okręgowy dopatrył się jej na pięciu płaszczyznach: prowadzenia przez powódkę działalności przeciwstawnej wobec pozwanego, zatajania jej, korzystania w tym celu z lokalu opłacanego częściowo przez pozwanego, korzystania z baz danych klientów należących do pozwanego oraz przedstawiania go w negatywnym świetle wobec jego potencjalnych kontrahentów. Niezaprzeczalnie zaś powyższe działania należy uznać za godzące w dobrą współpracę stron i mogące prowadzić do utraty zaufania pozwanego do powódki.

Wbrew twierdzeniom apelacji Sąd Okręgowy nie dokonał oceny, że pozwany i Stowarzyszenie (...) prowadzą działalność konkurencyjną w rozumieniu, jakie nadaje się temu pojęciu na gruncie działalności przedsiębiorców, lecz uwzględnił specyfikę organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. W oparciu o nią niezgodności celów obu tych podmiotów Sąd I – ej instancji upatrywał w oferowaniu tej samej grupie docelowej – przedsiębiorcom z branży usługowej dostępu do tego samego dobra w postaci możliwości publicznego odtwarzania w ramach prowadzonej działalności utworów muzycznych, chronionych prawami autorskimi i pokrewnymi. Tej prawidłowej oceny nie podważa podniesiona w apelacji okoliczność, że stowarzyszenia te chronią interesy innego kręgu artystów w oparciu o inny zakres licencji, gdyż rozstrzygająca jest tu okoliczność, że powódka nakładiała do zawarcia umów ze

Stowarzyszeniem (...) celem uniknięcia obowiązku zapłaty wynagrodzenia na rzecz pozwanego, dodatkowo przy użyciu retoryki ostro krytykującej działalność organizacji zbiorowego zarządzania, w tym wprost także pozwanego. Taki charakter ofert kierowanych przez powódkę do potencjalnych klientów przeczy tezie zawartej w apelacji, że działalność powódki na rzecz Stowarzyszenia (...) miała charakter jedynie uzupełniający i dotyczyła tylko tych podmiotów, które odmówiły współpracy z pozwanym. Także okoliczności związane z efektami działań powódki na rzecz obu reprezentowanych organizacji nie wpływają na ocenę sprzeczności ich interesów, a co za tym idzie na naruszenie interesu pozwanego przez nawiązanie współpracy ze Stowarzyszeniem (...) z siedzibą w W., które choć było formalnie dopuszczalne z uwagi na brak wyłączności działania powódki na rzecz pozwanego, podlega ocenie w kontekście celu tej umowy.

Wskazać także należy, że prowadzenie działalności przeciwstawnej wobec pozwanego nie było jedynym zarzutem postawionym przez Sąd Okręgowy powódce w ramach oceny przesłanki nadzwyczajnych okoliczności uzasadniającej wypowiedzenie umowy ze skutkiem natychmiastowym, a stanowiło jedynie element całego zbioru zdarzeń świadczących o niełojalności powódki wobec pozwanego, co szczegółowo zostało opisane w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia i prawidłowo zakwalifikowane.

Brak także podstaw do przyjęcia, że Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie do oceny dokonanego wypowiedzenia umowy. Powoływana w tym zakresie zmowa pozwanego i dotychczasowych pracowników powódki K. F. i B. P. nie może bowiem wpływać na ocenę działań powódki w relacji z pozwanym. Skoro bowiem powódka zawarła umowę ze Stowarzyszeniem (...) i ją wykonywała, nie można uznać, że odbyło się to na skutek działań osób trzecich. Nawet jeśli osoby uprawnione do reprezentacji powódki przy podejmowaniu tych decyzji nie miały pełnej świadomości konsekwencji tych działań dla współpracy z pozwanym i ich skutków finansowych, to ta okoliczność pozostaje bez znaczenia dla oceny dokonanego wypowiedzenia umowy jako skutecznego i zgodnego z dobrymi obyczajami. Ponadto powódka posługiwała się osobami, którym zarzuca znowę, przy realizacji zlecenia, a co za tym idzie w myśl art. 474 k.c. odpowiada za ich działania.

Z powyższych względów wnioszek dowodowy zawarty w apelacji i zgłoszony na okoliczność współpracy B. P. z pozwanym nie posiada doniosłości prawnej i w związku z tym podlegał oddaleniu.

W konsekwencji analizie poddać należało kwestię wynagrodzenia prowizyjnego powódki za okres po rozwiązaniu umowy. Niezaprzeczalnie bowiem powódka w umowie zagwarantowane miała prawo do prowizji w wysokości proporcjonalnej do wpływów z umów licencyjnych zawartych i wynegocjowanych na rzecz pozwanego. Jednocześnie jednak w § 7 umowy strony postanowiły, że po rozwiązaniu umowy powódce przysługuje świadczenie wyrównawcze, jeżeli w czasie trwania umowy pozyskała nowych licencjobiorców a pozwany nadal czerpie korzyści z umów z tymi klientami. Ustalono przy tym w ustępie drugim, że świadczenie to przysługuje przez kolejne 12 miesięcy następujących bezpośrednio po rozwiązaniu umowy w każdym miesiącu w takiej wysokości, w jakiej powódka otrzymałaby wynagrodzenie procentowe (prowizyjne), gdyby umowa nie została rozwiązana. Ten zapis wprost stanowi o tym, że strony wyłączyły prawo powódki do prowizji należnej po rozwiązaniu umowy, w miejsce tego wynagrodzenia przewidując jedynie świadczenie wyrównawcze.

Choć należy zgodzić się z twierdzeniem apelacji, że co do zasady prowizja wyliczana jest nie za samo zawarcie umów licencyjnych w czasie trwania umowy, lecz w związku z ich wykonaniem także po ustaniu tego stosunku prawnego i że prawo do świadczenia wyrównawczego jest od tego wynagrodzenia niezależne, niemniej jednak należy dopuścić możliwość umownej modyfikacji tych reguł ogólnych, co strony uczyniły. Jak przyznaje przy tym apelująca, treść umowy w tym zakresie jest jasna, a skoro operuje pojęciem wynagrodzenia prowizyjnego, które przysługiwałoby, gdyby do rozwiązania umowy nie doszło, to jedyny wniosek, jaki można z tego zapisu wyciągnąć, jest taki, że z woli stron po rozwiązaniu umowy ono nie przysługuje. Art. 761 § 1 k.c. nie ma bowiem charakteru bezwzględnie obowiązującego (tak min. Tadeusz Wiśniewski w Komentarzu do art. 761 k.c., LEX). Takie umowne ukształtowanie czasowych ram wynagrodzenia prowizyjnego nie narusza także art. 761³ § 1 k.c., który określa moment nabycia prawa

do prowizji przez agenta. Ten przepis dotyczy bowiem sytuacji, w której prawo do prowizji w ogóle przysługuje, a nie może stanowić podstawy do jego kreowania w każdym przypadku, gdy klient spełnił swoje świadczenie.

Z uwagi na powyższą konkluzję o umownym wyłączeniu prawa powódki do prowizji należnej po rozwiązaniu umowy za bezprzedmiotowe należy uznać rozważania Sądu Okręgowego, a co za tym idzie i zarzut apelacji w zakresie dotyczącym sprzeczności żądania tego wynagrodzenia z zasadami współżycia społecznego.

Zważywszy na to, że prawidłowa była ocena dokonana przez Sąd Okręgowy, że powódce nie należy się dochodzone wynagrodzenie za okres od dnia 11 września do dnia 30 września 2013 roku, za bezzasadne należało uznać zarzuty naruszenia art. 217 i 227 k.p.c. przez oddalenie wniosków dowodowych zmierzających do ustalenia jego wysokości. Z tego samego powodu te wnioski ponowione w apelacji także należało oddalić.

Mając powyższe na uwadze, apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c.

Edyta Jefimko Marzena Miąskiewicz Paulina Asłanowicz